

Gellerup og Toveshøj

Fra udsat boligområde til attraktiv bydel

Stadsarkitekt Stephen Willacy 30 januar 2020

The City Council

The City Executive Board

Municipal Departments:

Mayor's Department
(app. 400 employees)

Department of Social Services & Employment
(app. 4,500 employees)

Department of Technical Services & Environment
(app. 1,400 employees)

Department of Culture & Citizens' Services
(app. 750 employees)

Department of Health & Care
(app. 7,000 employees)

Department of Children & Young People
(app. 15,000 employees)

Permanent Committees:

The Finance Committee

The Social Affairs' Committee

The Employment Committee

The Technical Committee

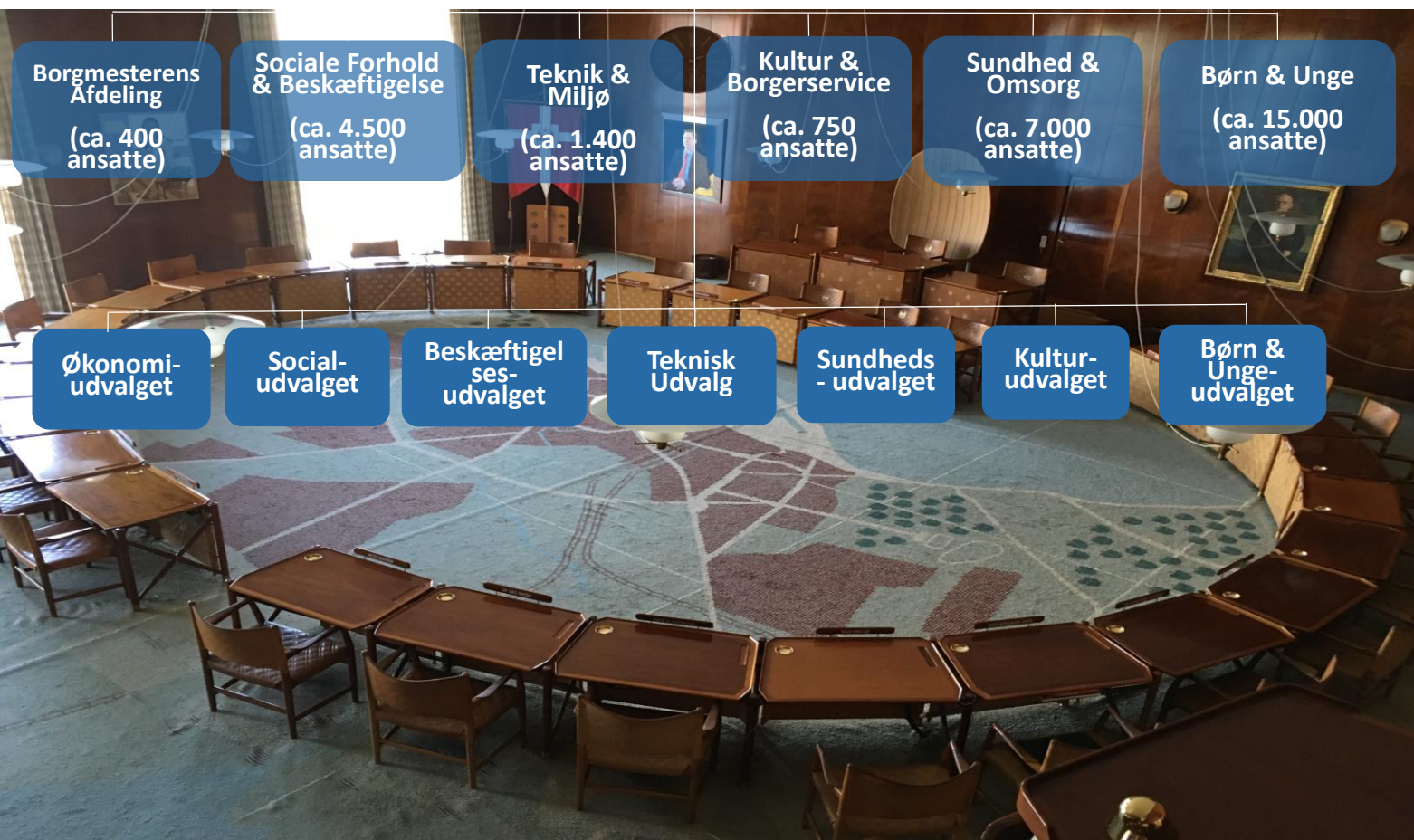
The Health & Care Committee

The Culture Committee

Children & Young People's Committee

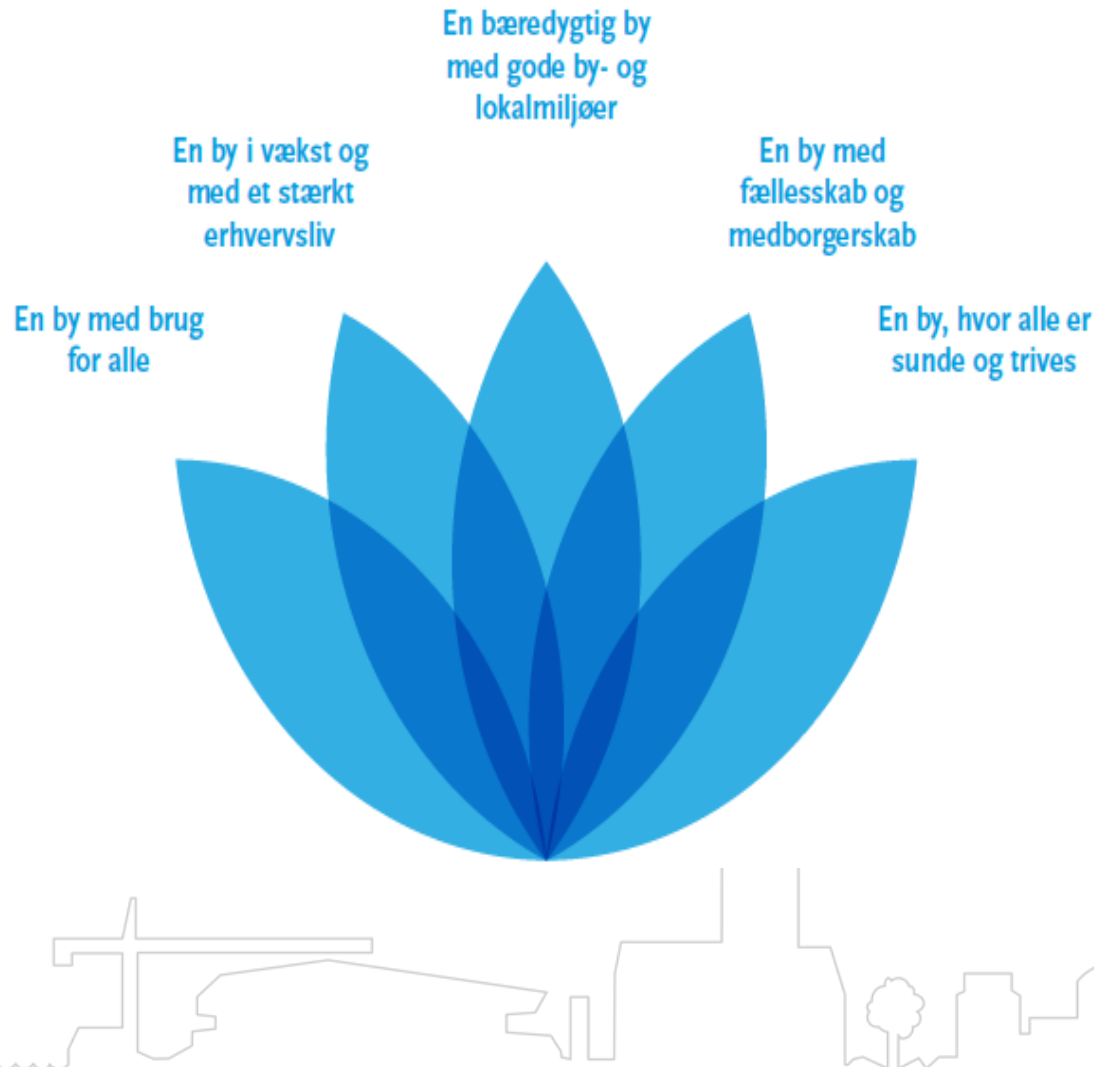
Byrådet

Magistraten

Rådmand Bünyamin Simsek

Fortælling om Aarhus

Aarhus – en god by for alle

Aarhus – en by med plads til alle og brug for alle

En by med plads til at udfold og udvikle sig. En by, hvor alle har mulighed for at tage ansvar for eget liv og udnytte egen evner. En by, hvor vi i fællesskab hjælper dem, der har brug for det. En by, hvor der er plads til forskellighed og mangfoldighed.

Aarhus - en by i bevægelse

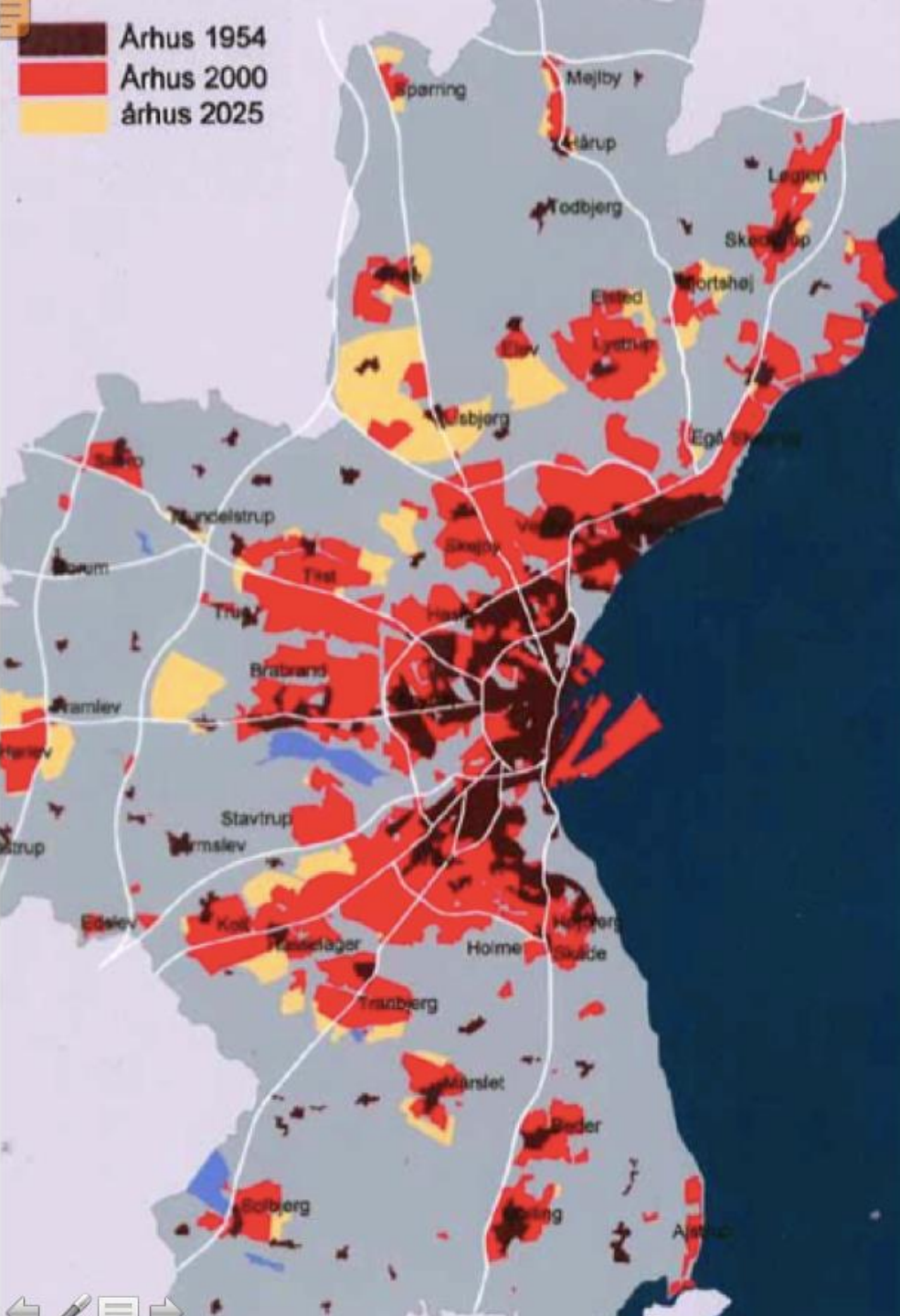
En by i rivende udvikling, som vokser i størrelse og i betydning. En by med ambitioner om både vækst, bæredygtighed og sammenhængskraft. En by med et stærk og nyskabende erhvervs-, kultur og uddannelsesliv

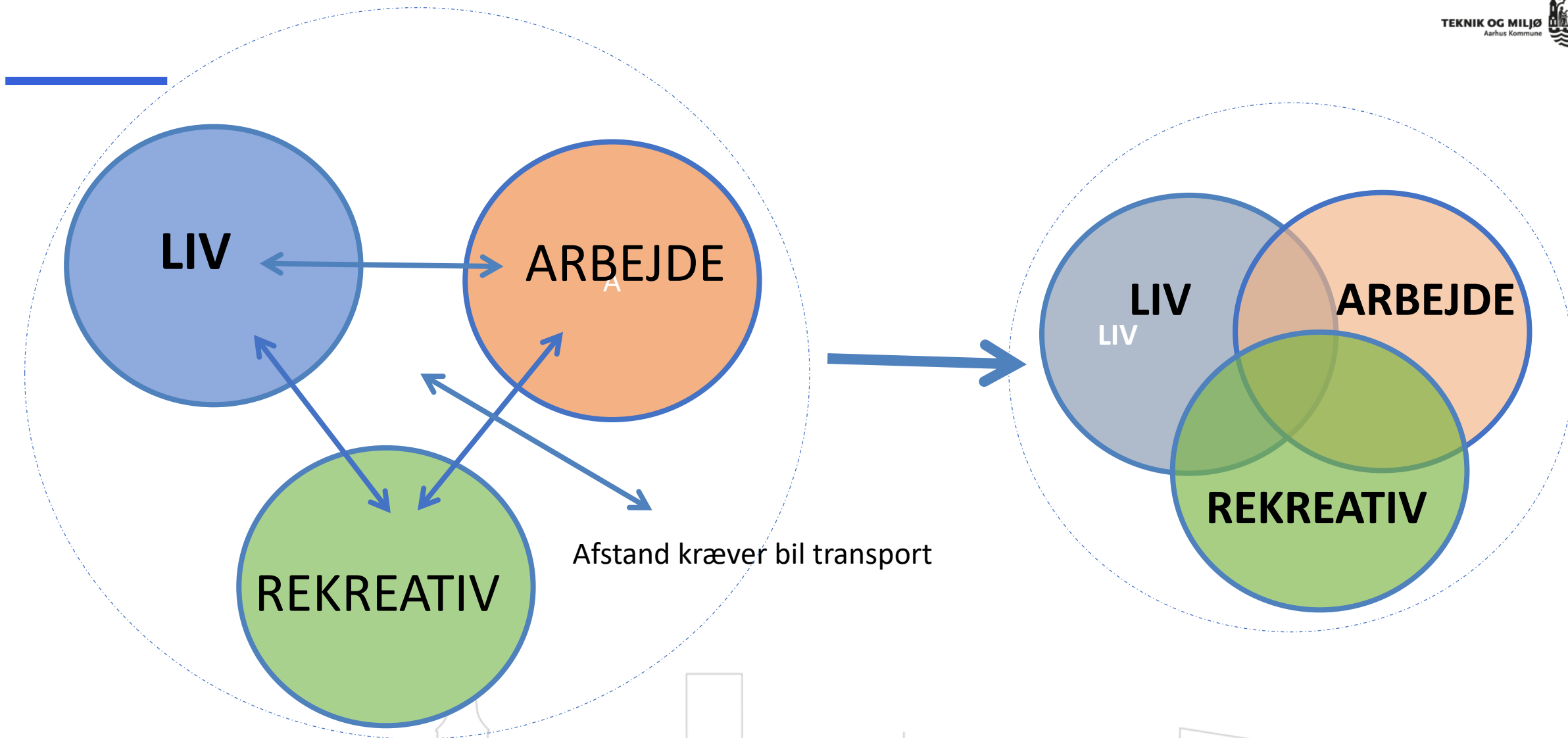
Aarhus – en by med handlekraft og fællesskab

En by, hvor der er udsyn og skabes relationer både nationalt og internationalt. En by, hvor nye idéer dyrkes og prøves af i utraditionelle samarbejdsformer, og hvor ny teknologi, udvikles og tage i anvendelse. En by fuld af vilje til fornyelse. En by hvor medborgerskab er en værdi, og hvor vi hele tiden gentænker mulighederne fo at lev i og udvikle vores by i fællesskab. En by, hvor alle kan være sunde, trives og være trygge. En by, hvor vi sammen skaber rammerne for det gode liv.

FN'S 17 VERDENSMÅL FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING

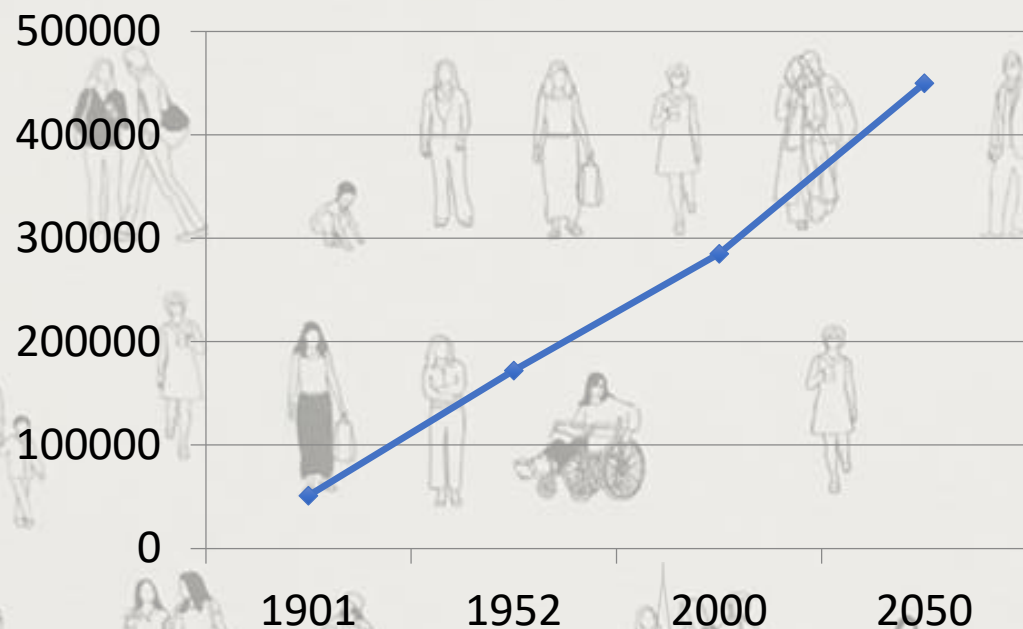

Kompakt blænde by funktioner reducerer behov for brug af bil transport og understøtte livelig bærdygtige nabo-skaber

Befolkningsudviklingen år 1901 frem til 2050

KLOG VÆKST FREM MOD 2050

Aarhus – vækstdriver for hele landet

Her vil vi især fokusere på, hvordan vores byudviklingsstrategi skal danne grundlag for fremtidig økonomisk vækst. Der vil være fokus på vores regionale og nationale rolle og vores samspil med nabokommunerne primært i Business Region Aarhus.

Gearet til storby

Her vil vi især fokusere på, hvordan vores byudviklingsstrategi skal udnytte arealressourcerne mest effektivt til at sikre de fysiske rammer for Aarhus' forventede vækst og samtidig skabe potentialet for endnu klogere vækst.

Bykvalitet og liveability

Her vil vi især fokusere på, hvordan vores byudviklingsstrategi skal sikre det gode bymiljø og bidrage til, at Aarhus bliver en endnu bedre by – en by med høj livskvalitet og levestandard, hvor man kan føle sig hjemme.

Aarhus for alle

Her vil vi især fokusere på, hvordan vores byudviklingsstrategi skal sikre social bæredygtighed og bidrage til et mangfoldigt Aarhus – en god by, hvor der er plads til alle.

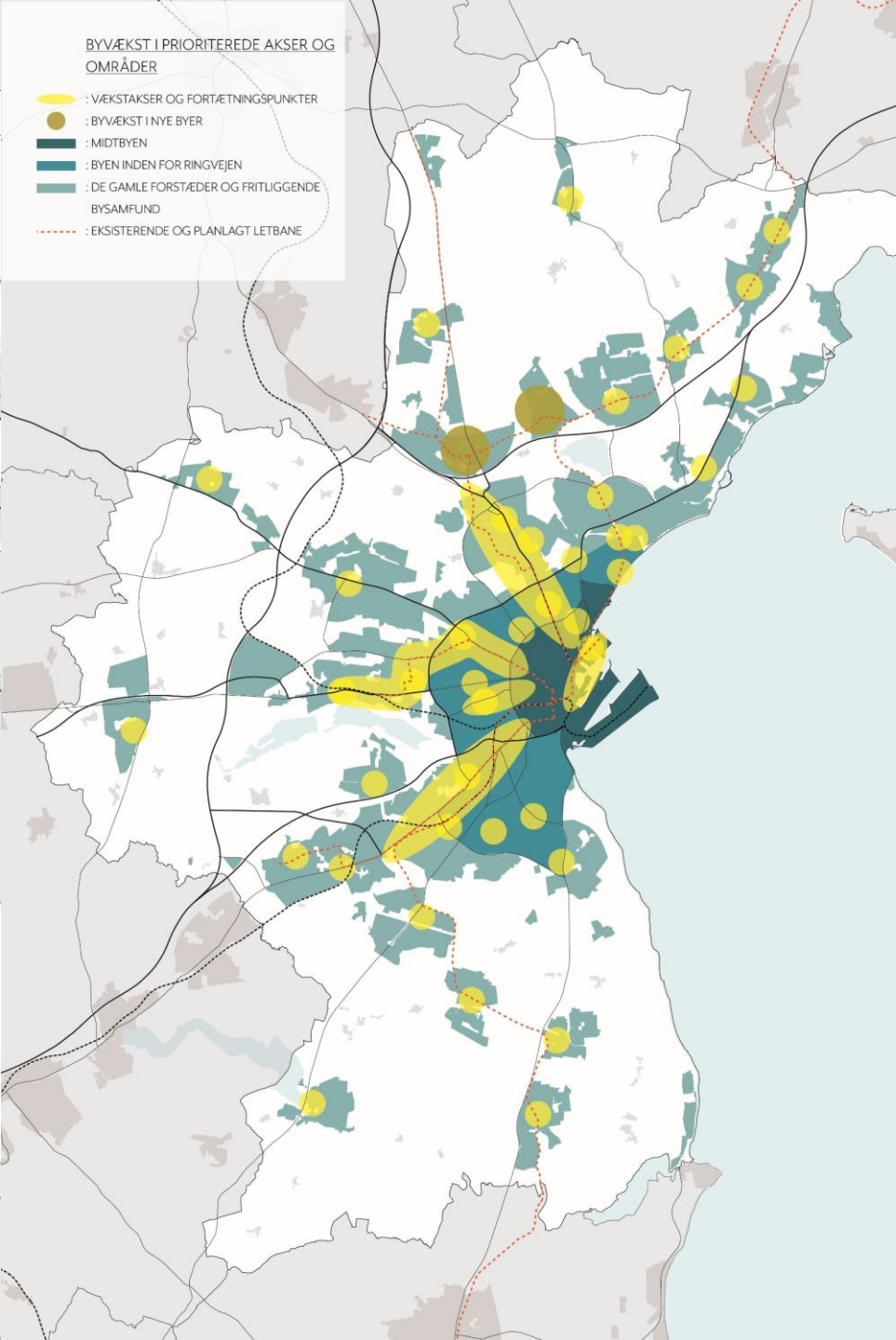
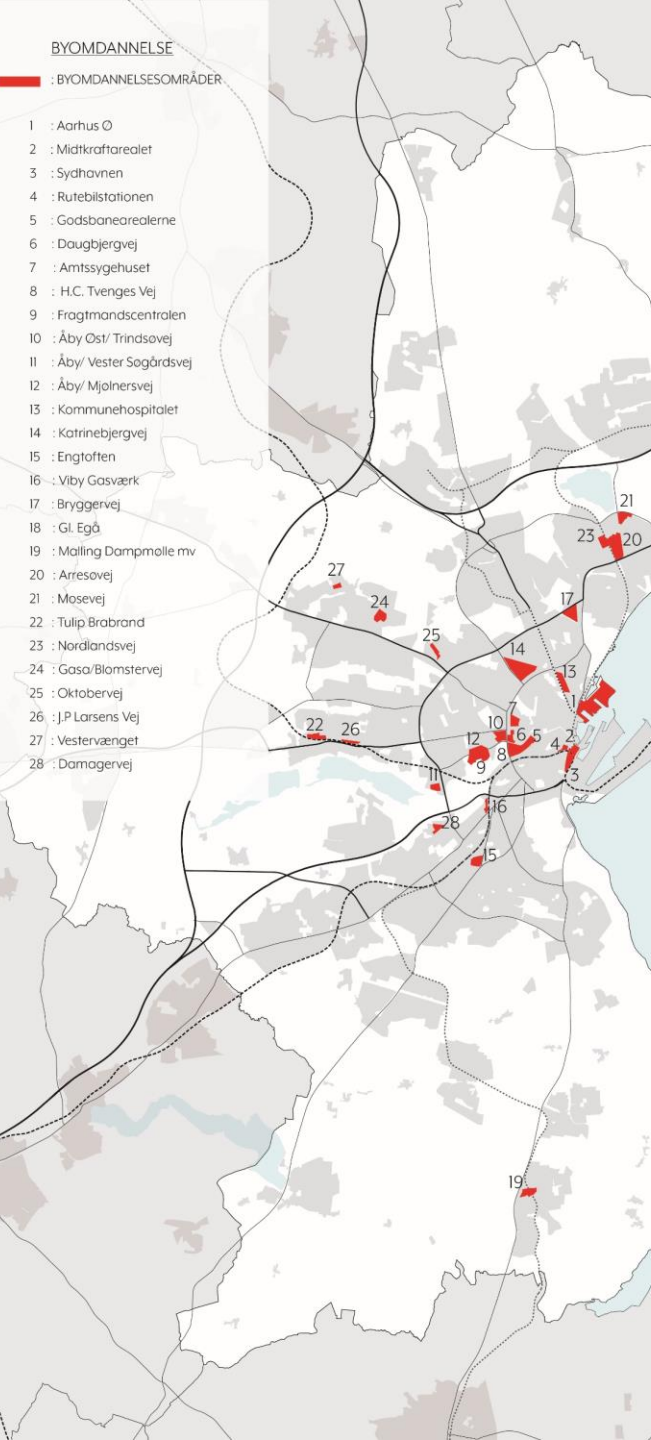
BYOMDANNELSE

BYOMDANNELSESOMRÅDER

- 1 : Aarhus Ø
- 2 : Midtkraftarealet
- 3 : Sydhavnen
- 4 : Rutebilstationen
- 5 : Godsbanearealerne
- 6 : Daugbjergvej
- 7 : Amtssygehuset
- 8 : H.C. Tvenges Vej
- 9 : Fragtmandscentralen
- 10 : Åby Øst/ Trindsovej
- 11 : Åby/ Vester Søgårdsvej
- 12 : Åby/ Mjølnervej
- 13 : Kommunehospitalet
- 14 : Katrinebjergvej
- 15 : Engtoften
- 16 : Viby Gasværk
- 17 : Bryggevej
- 18 : Gl. Egå
- 19 : Malling Dampmølle mv
- 20 : Arresøvej
- 21 : Mosevej
- 22 : Tulip Brabrand
- 23 : Nordlandsvej
- 24 : Gasar/Blomstervej
- 25 : Oktobervej
- 26 : J.P. Larsens Vej
- 27 : Vestervænget
- 28 : Damagervej

BYVÆKST I PRIORITEREDE AKSER OG OMRÅDER

- BYVÆKST OG FORTÆTNINGSPUNKTER
- BYVÆKST I NYE BYER
- MIDTBYEN
- BYEN INDEN FOR RINGVEJEN
- DE GAMLE FORSTÆDER OG FRITLIGGENDE BYSAMFUND
- EKSISTERENDE OG PLANLAGT LETBANE

LETBANEETAPER OG BYUDVIKLINGSOMRÅDER

- LETBANENS ETAPE 1
- LETBANENS ETAPE 2
- HOVEDBANE
- STATIONSNÆR FORTÆTNING
- BYOMDANNELSES- OG BYUDVIKLINGSOMRÅDER

Byliv

Byrum

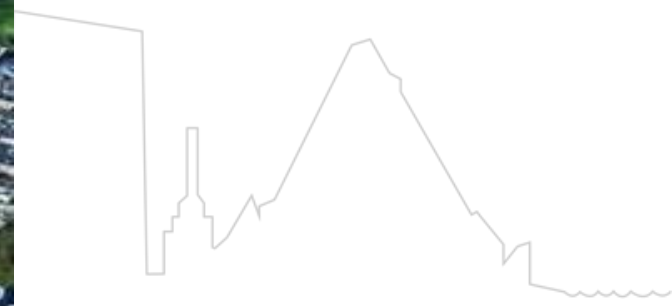
Bygninger

GELLERUP + TOVESHØJ

BISPEHAVEN

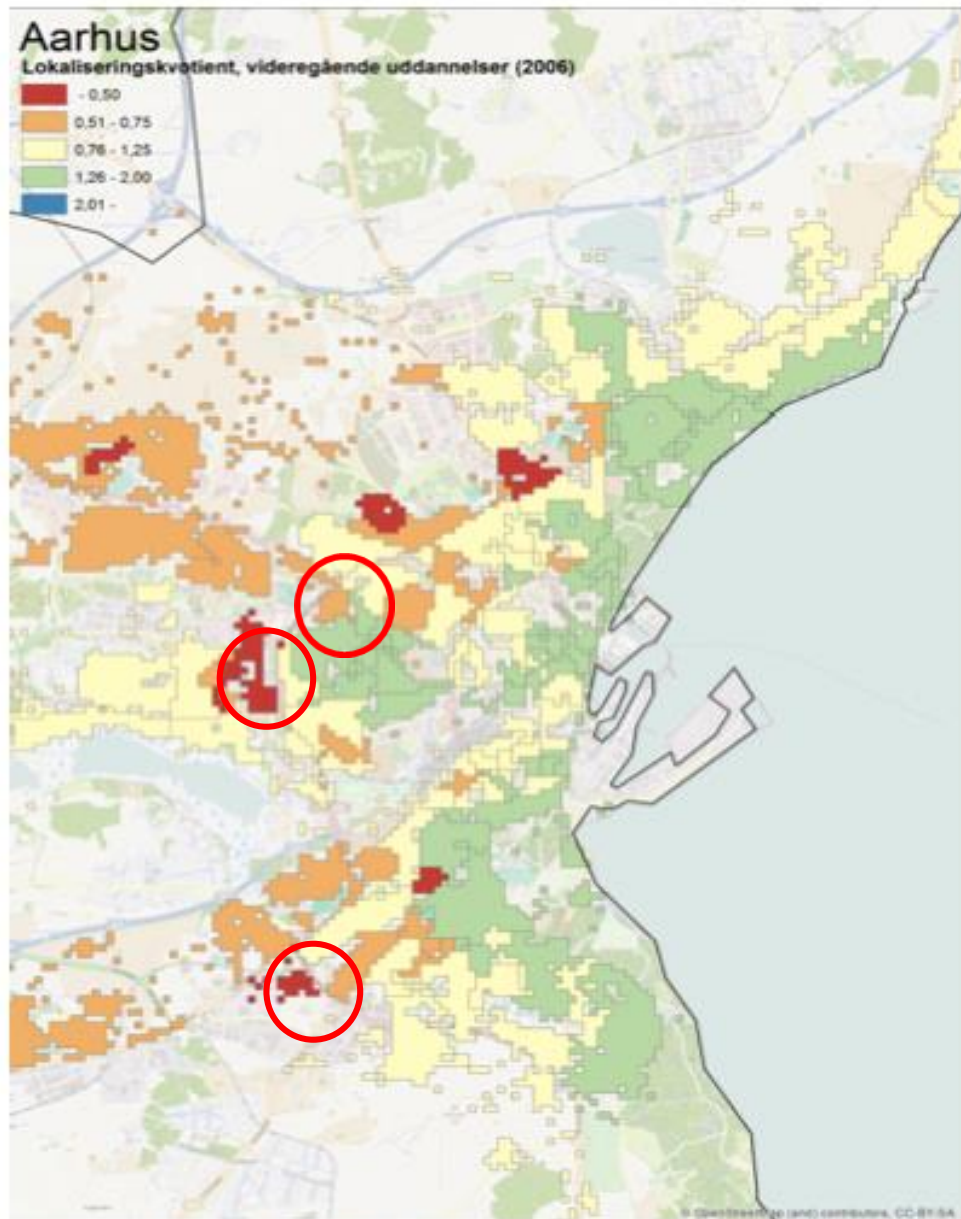

ROSENHØJ

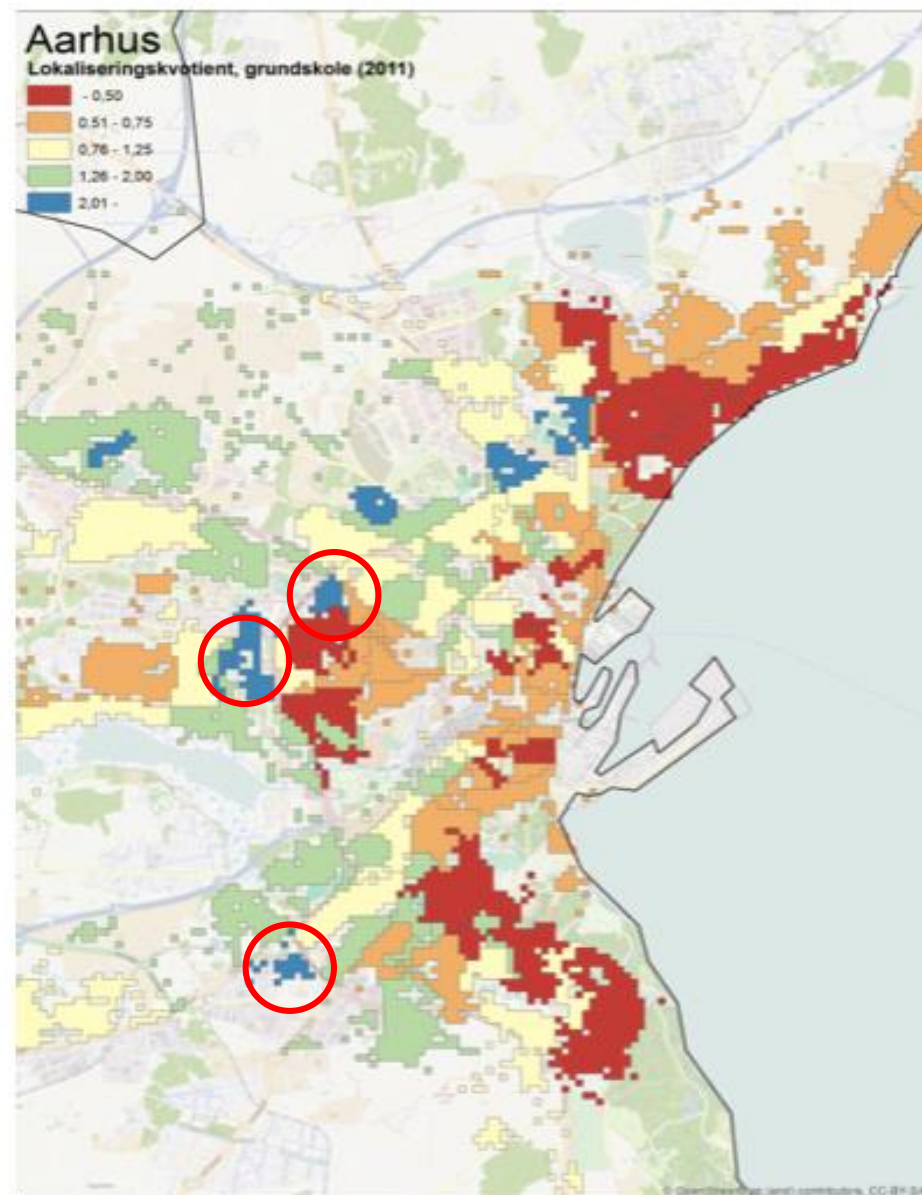

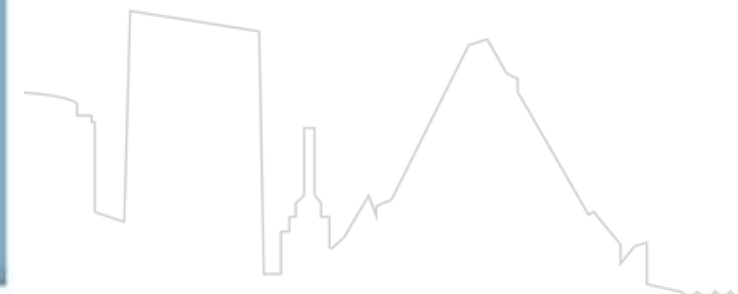
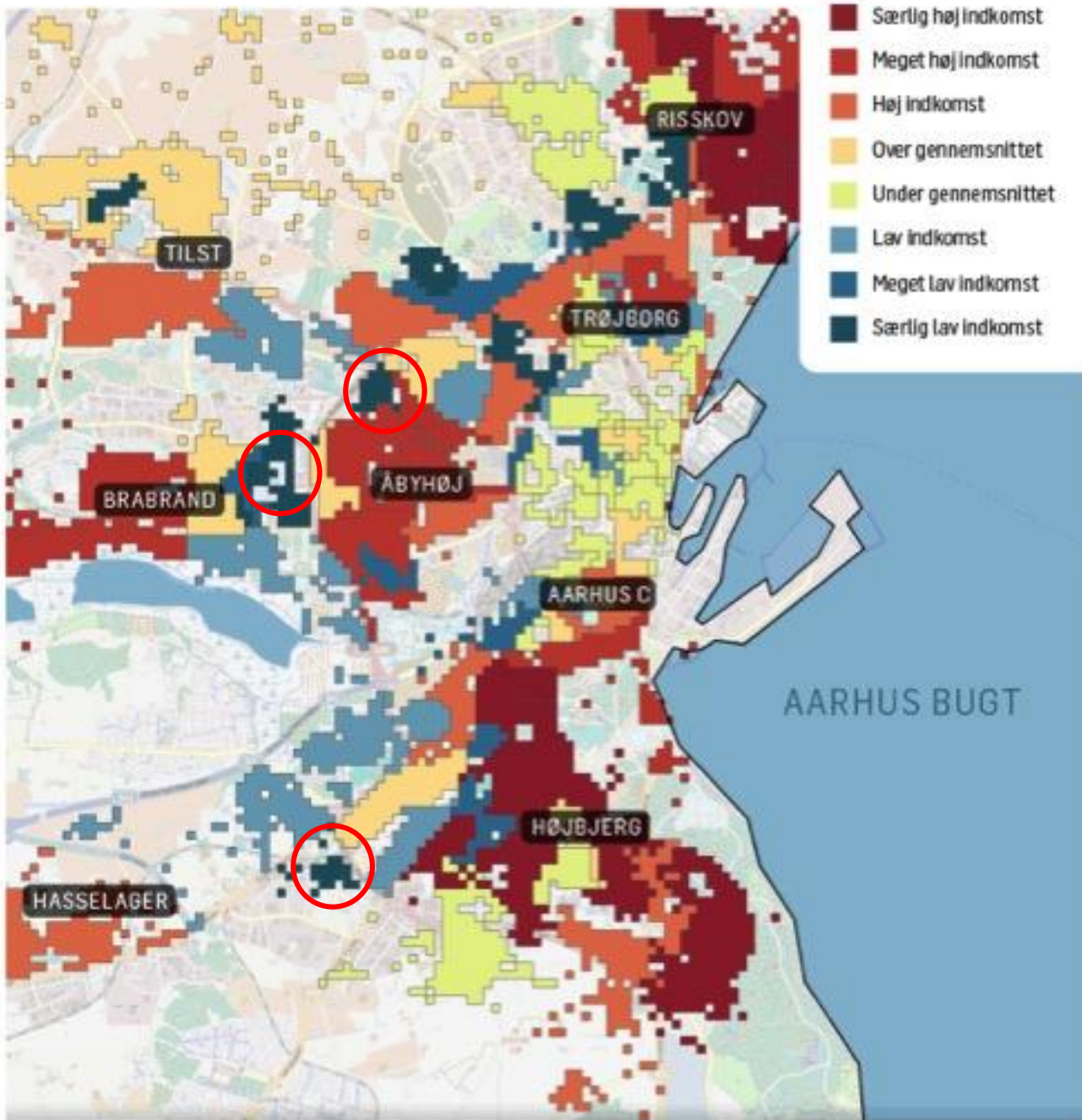
Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik, Geodatastyrelsen og Rockwool Fondens Forskningsenheds boligområder.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik, Geodatastyrelsen og Rockwool Fondens Forskningsenheds boligområder.

Aarhus

Indkomster 2011

Bygninger

Byrum

Byliv

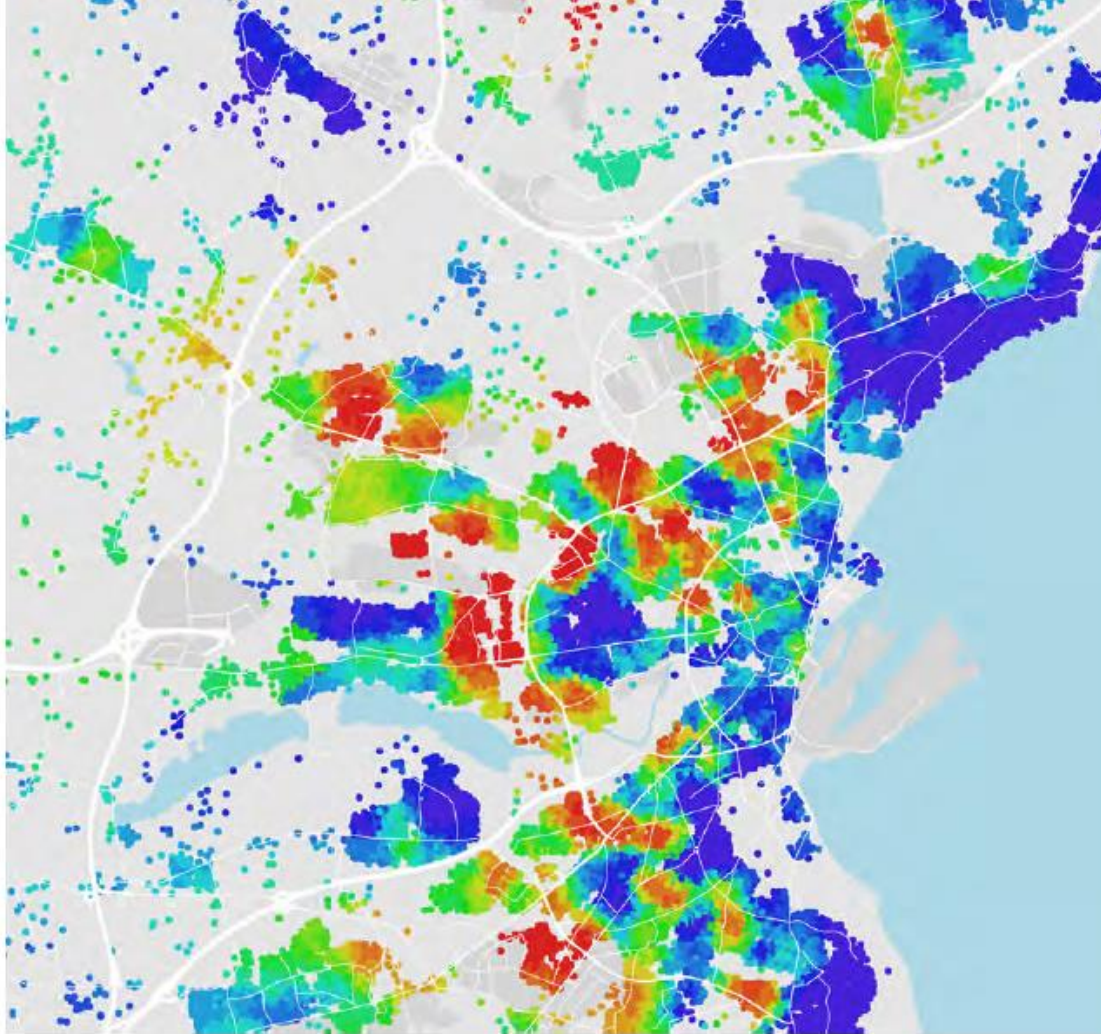

Mennesker først

By liv ➡ By rum ➡ Bygningens udformning
Hvilket ny kvaliteter tilføjer dine projektet byen?

EN BY I SOCIAL BALANCE

SBI 2006:12

Undersøgelse af til- og fraflytningen i tre multiethnisk boligområder

Fastholdelse af ressourcestærke børnefamilier i udsatte boligområder

SBI 2006:12

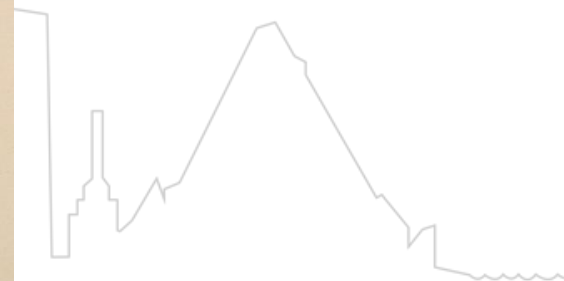
Undersøgelse af til- og fraflytningen i tre multiethnisk boligområder

RESSOURCESTÆRKE BØRNEFAMILIERS FLYTTERATIONALER

En analyse af flyttemønstrene blandt ressourcestærke børnefamilier i udsatte boligområder

CENTER FOR
BOLIGSOCIAL
UDVIKLING

GELLERUPPARKEN & TOVESHØJ

MAJ 2019

VÆRDISÆTNING AF
SOCIALT UDSATTE ALMENE BOLIGOMRÅDER

ARKITEKTONISK KULTURARV I GELLERUPPARKEN & TOVESHØJ

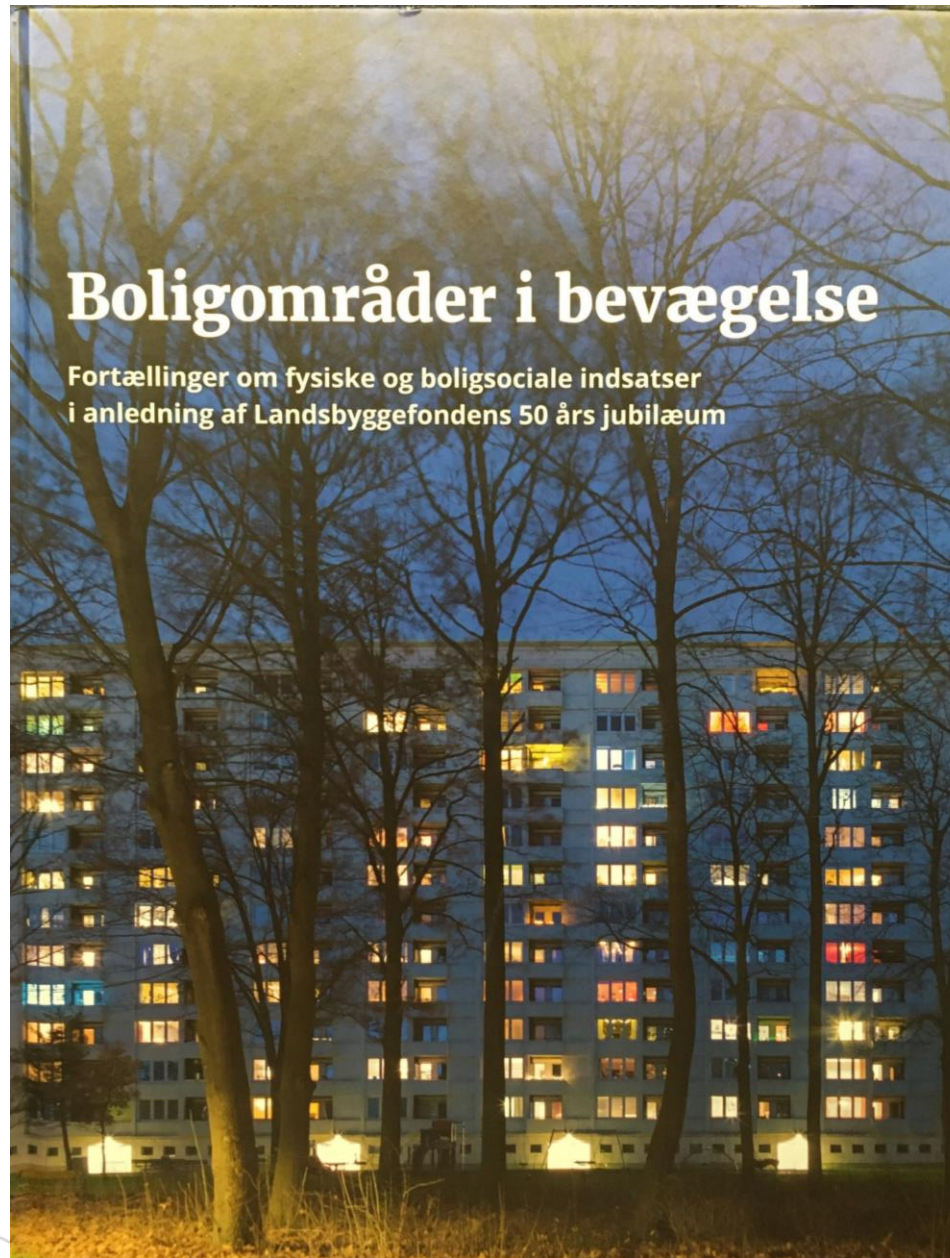
AARHUS KOMMUNE

ARKITEKTSKOLEN AARHUS

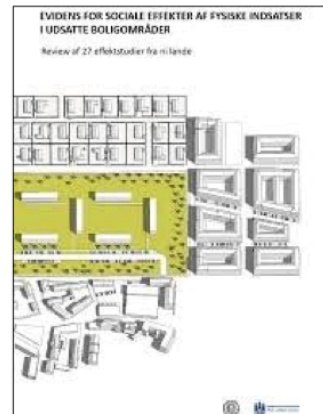
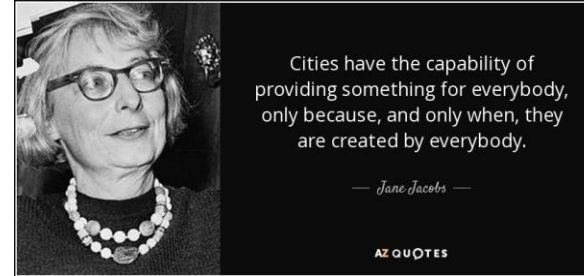
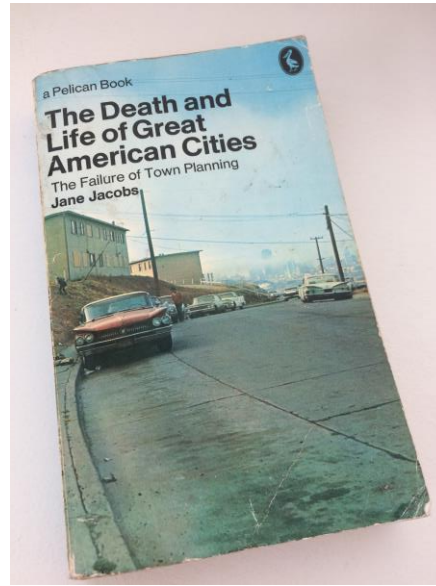
Boligområder i bevægelse

Fortællinger om fysiske og boligsociale indsatser
i anledning af Landsbyggefondens 50 års jubilæum

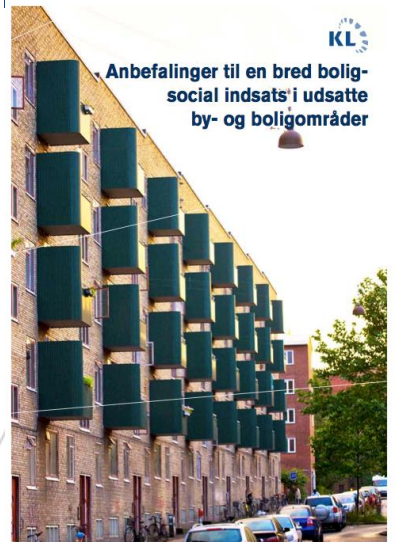
TEKNIK OG MILJØ
Aarhus Kommune

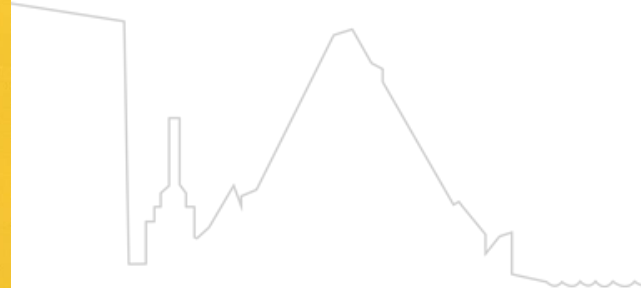
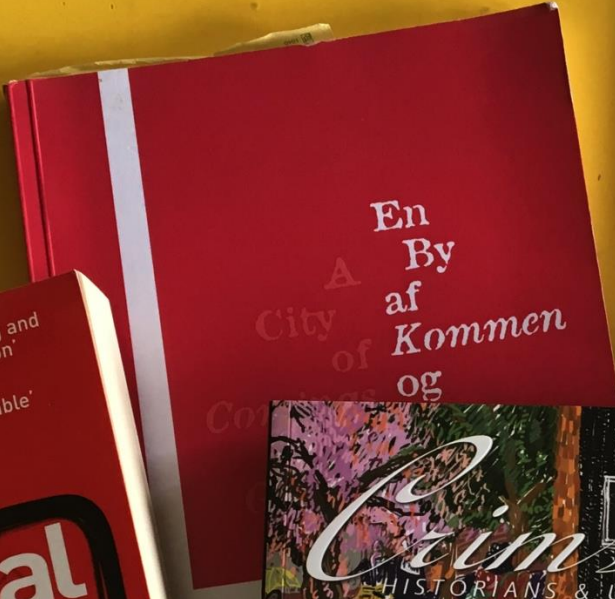
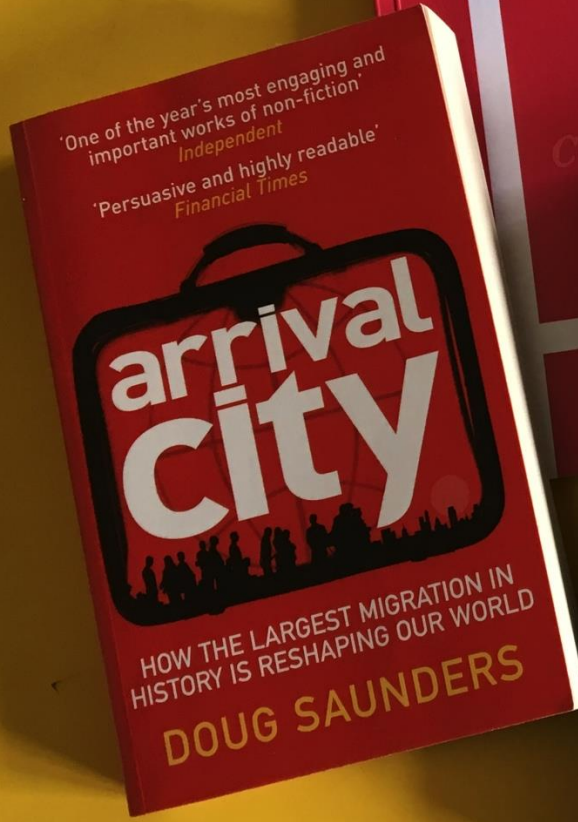

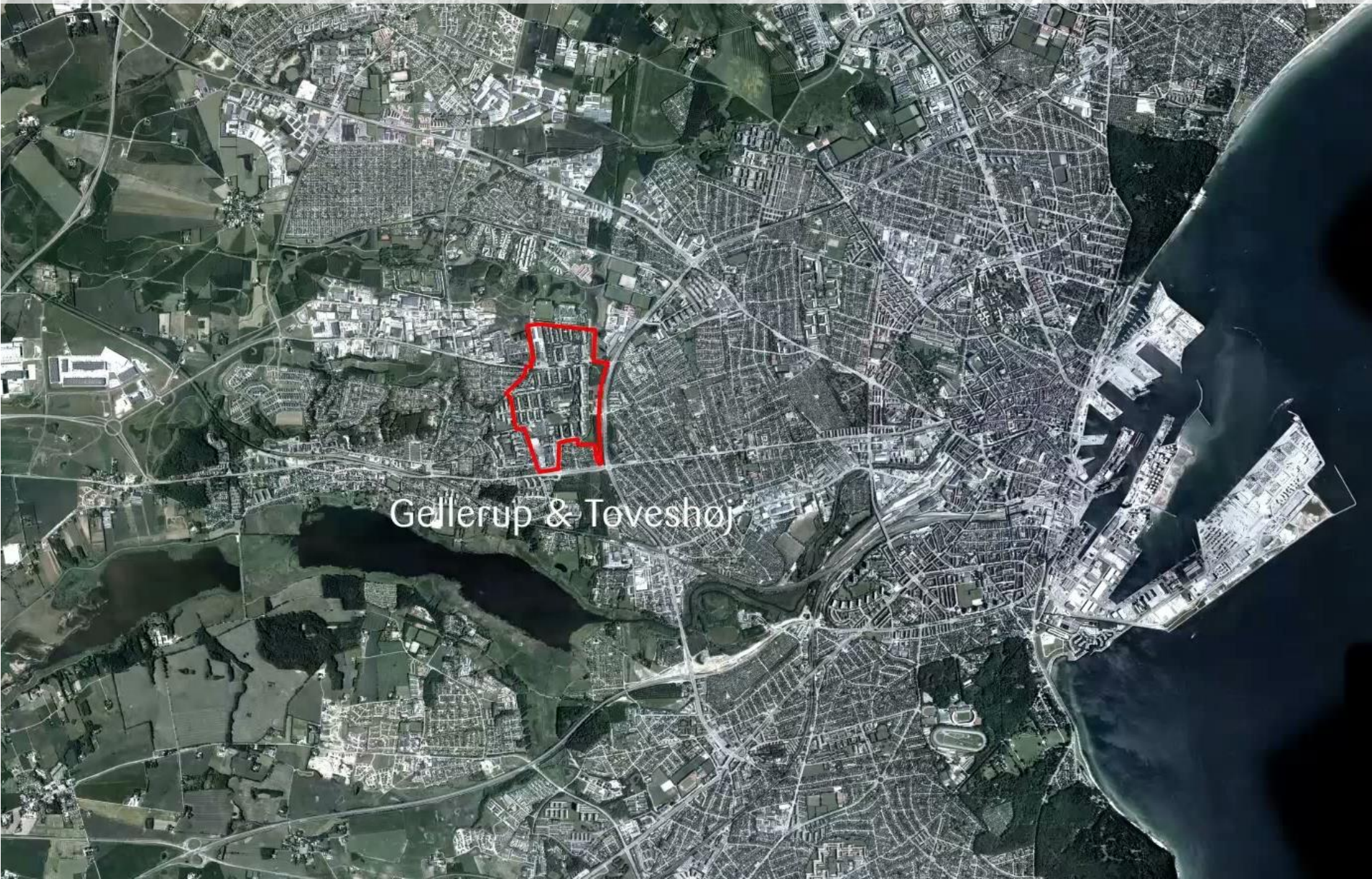
Projektet: At besvare tre spørgsmål

1. Findes der evidens for, at fysiske forandringer af udsatte områder kan medføre sociale effekter?
2. Hvis ja, hvilke typer af fysiske indsatser medfører sociale effekter?
3. Og hvilke typer af effekter kan påvises?

Gellerup og Toveshøj

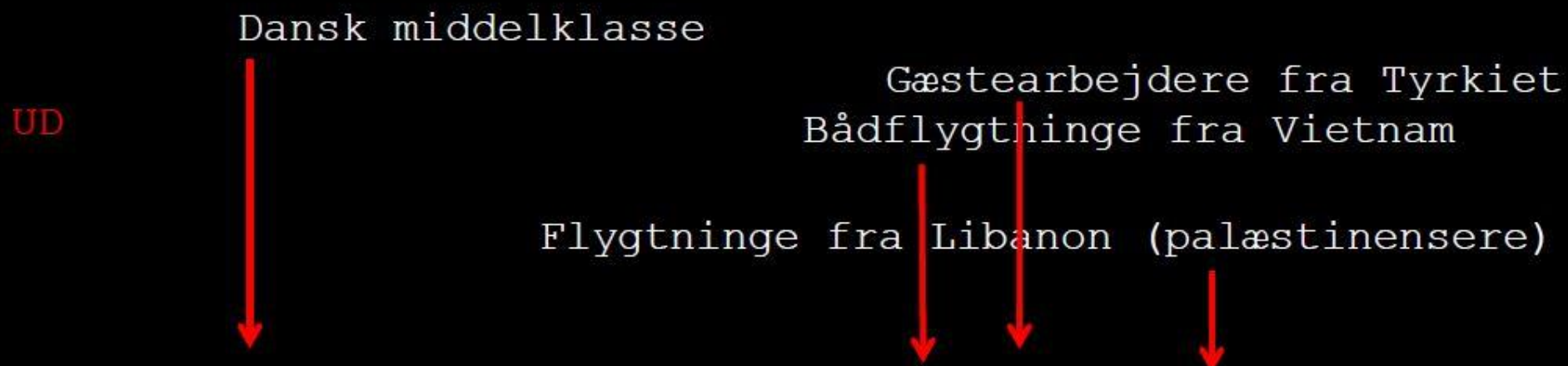
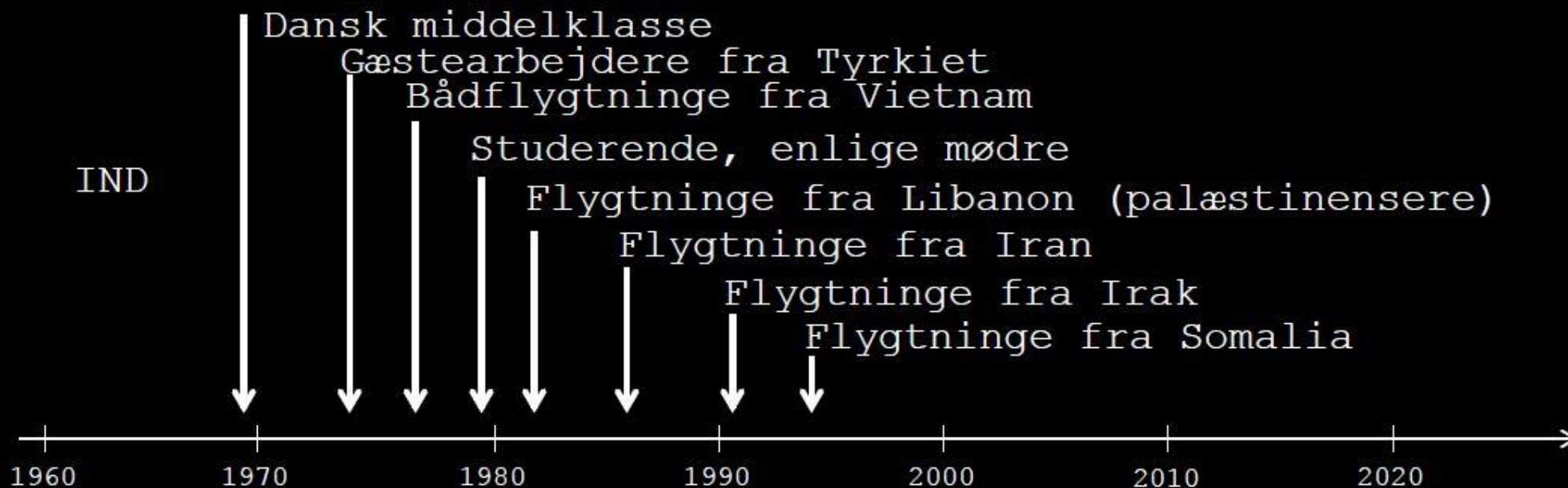

Gellerup & Toveshøj

GELLERUP + TOVESHØJ

1975-2000: Bølger af nye beboere.

Skiftende forståelsesrammer

Forståelsesramme

Optimisme
Arbejderparadis

Integration,
identifikation og
empowerment

Ghetto og parallel-
samfund

Fremmedgørelse
Anvisningssted for
sociale problemer

DKs fattigste bydel

Arrival City
By under transformation

Optimisme
Arbejderparadis?

Gellerupplanen lægges

Afsnit 1 + 3

Afsnit 4 (fragment)

Nyttehaver

Gavlmalerier

"Fra boligområde til
bykvarter"

Renovering Afsnit 2 +
betårne

Bazar Vest

URBANprojektet

Hasle Bakker

PLUSplanen

Helhedsplanen

Nedrivning af blokke

Nyt vejssystem

Børneby

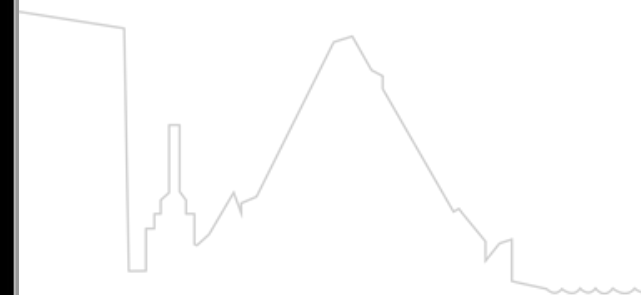
Byparken

Privat boligbyggeri

Renovering, nye

boligtyper

Projekter/planer

Målet:

At løfte området tættere på resten af Aarhus

Midlet:

At udvikle et bomiljø, som er så attraktivt, at det:

1. Holder på de ressourcestærke beboere, som i dag fraflytter
2. Tiltrækker flere nye beboertyper

Men hvordan?

Effektmål

– otte indsatsområder med indikatorer

- Beskæftigelse
- Uddannelse
- Tryghed og trivsel
- Demokratisk medborgerskab
- Sundhed
- Kultur og fritid
- En fysisk åben bydel
- En blandet beboersammensætning

Nøgletal

Beboerne:

- 🏠 Antal beboere ca.: 5100
- 🏠 Antal boliger ca.: 2000
- 🏠 Børn og unge under 18 år: 41 % (19%)

Etnisk danske:	737
Indvandrere:	2563
Efterkommere:	2004

4-5000 flere beboere i år 2030

Sociale udfordringer i området

2018 (kategoriseringmodellen + aarhus i tal)	Arbejdsmarkeds- tilknytning (voksne udenfor arbejdsmarkedet)	Voksne på helbredbetinget overførselsindkomst	Andel indvandrere og efterkommere
Gellerup/Toveshøj	55 %	39 %	81 %
Gnst. Aarhus	17,4 %	12,2 %	11 %

Blandt børnene

2017 (juni)	Andel børn og unge under 18 år	Tandsundhed (andel børn med mange huller i tænderne, over 6 flader)	Overvægt (andel elever i 0., 6. og 9 klasse der er overvægtige)
Gellerup/Toveshøj	41%	7,1%	30,7%
Gnst. Aarhus	19 %	0,9%	15,3%

2017	Uddannelses-parathed	Unge i uddannelse (15 måneder efter 9. klasse)	Kriminalitets-sigtede unge (10-17 år)
Gellerup/Toveshøj	64,7%	70%	5,8 %
Gnst. Aarhus	86,6%	86%	1,3 %

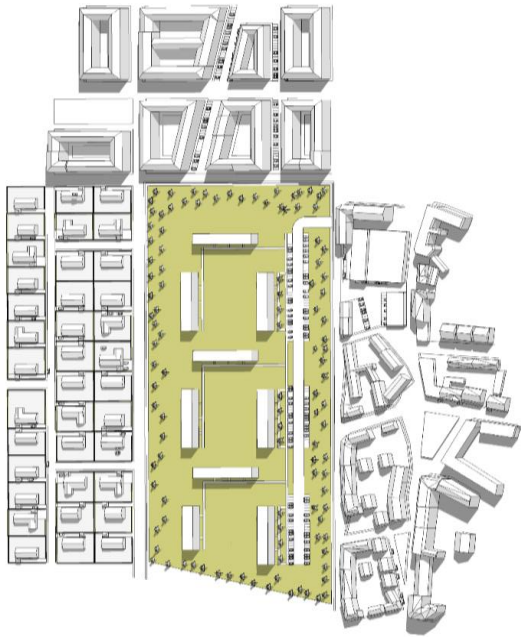

Fysiske og sociale indsatser

Område eller individ effekt

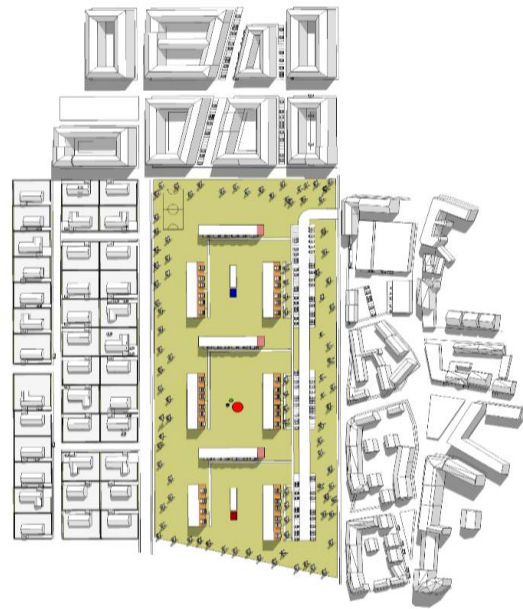
Strukturelle fysiske forandringer er afgørende

FØR

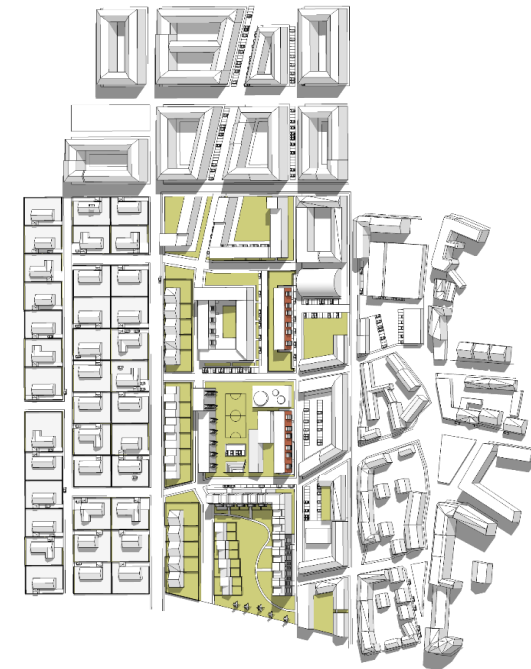

EFTER

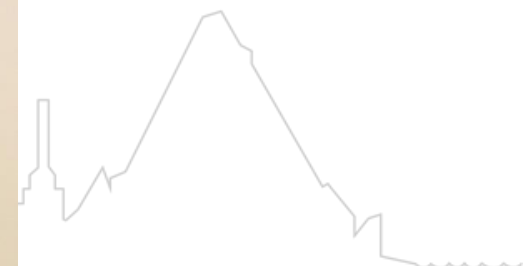
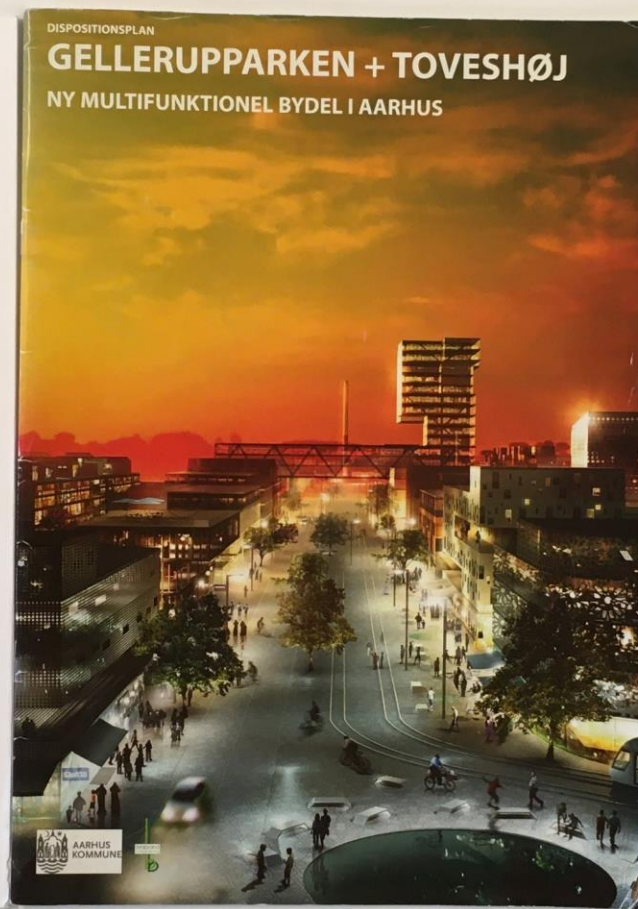
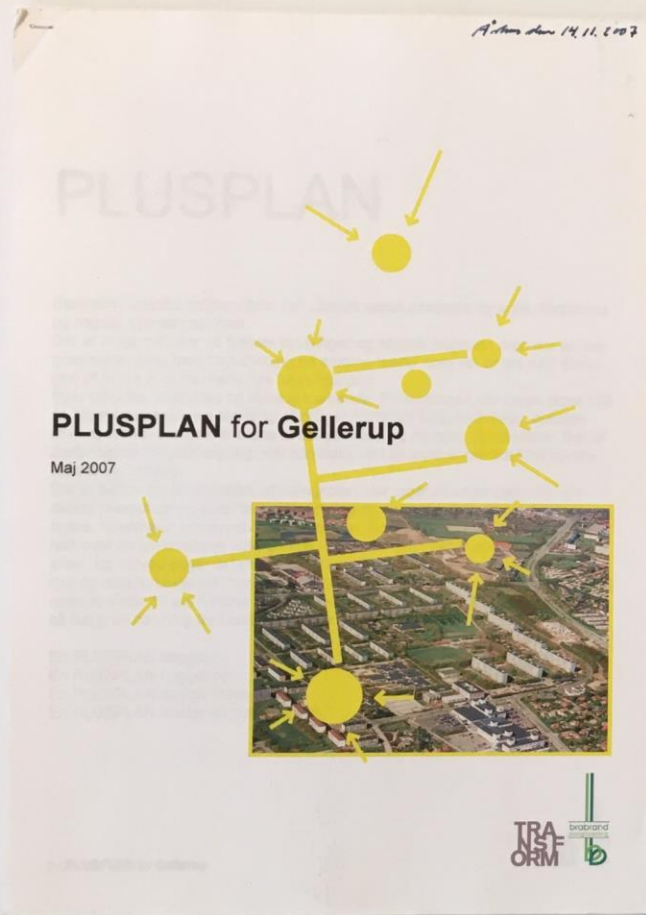
Uden bystrukturelle forandringer

Med bystrukturelle forandringer

+

=

NYE VEJE - NYT NETVÆRK

Projektets grundsten er ét enkelt og fleksibelt hovedgreb som kan kaldes 'det nye netværk'. Det er en nytænkning af områdets infrastruktur og består af Bygaden, Loopet og tværgående sidegader.

BYPARKEN

Byparken forbinder Skjoldhøjkilen og Brabrand Ådal. Byparkens grønne rygrad danner ét stort sammenhængende grønt parkrum for sport og rekreation.

NYT NETVÆRK - NYE KVARTERER

Det nye netværk og byparken opdeler området i mindre kvarterer. Kvartersdannelsen åbner nye muligheder for lokalt tilhørsfald og identitet. Her bor jeg!

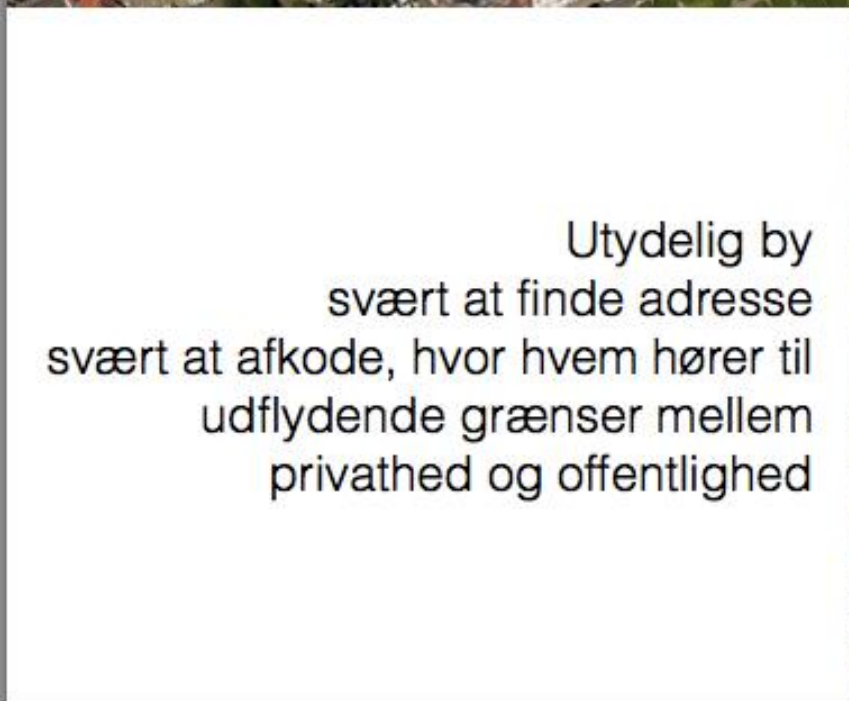
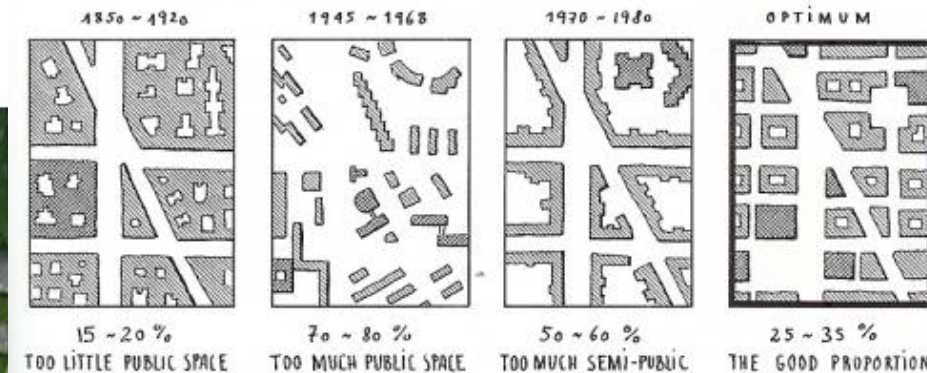

Tydelig by
let at finde adresse
let at afkode, hvor hvem hører til
adskillelse mellem offentligt og
privat og halvprivat

THE POLYCENTRIC CITY OF URBAN COMMUNITIES

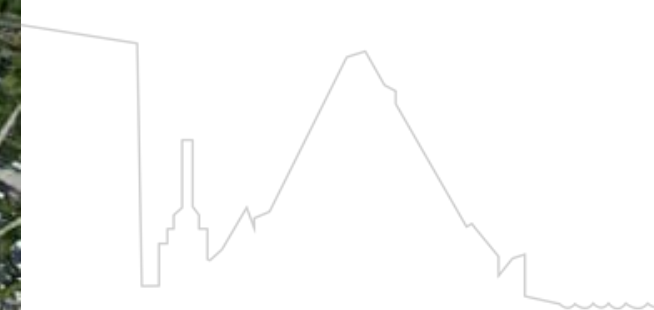
RELATIVE QUANTITY OF PUBLIC SPACE

Utydelig by
svært at finde adresse
svært at afkode, hvor hvem hører til
udflydende grænser mellem
privathed og offentlighed

Rob Krier

Frederiksbjerg

Trøjborg

Gellerup

Fortsetter Aarhus' eksisterende bystruktur
Hænger sammen med den omkringliggende by

Bryder med Aarhus' eksisterende bystruktur
Hænger ikke sammen med den omkringliggende by

Bygninger

Byrum

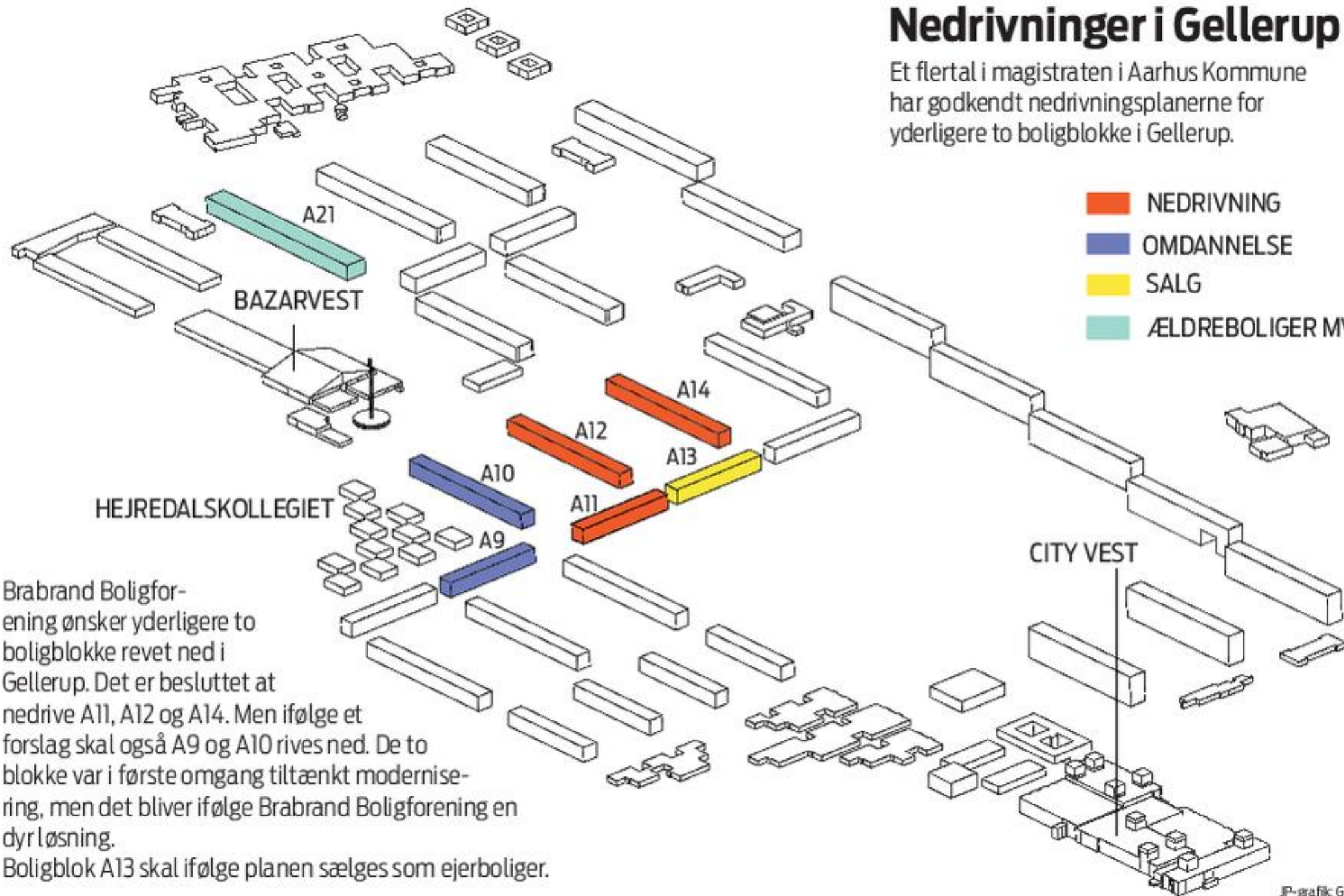
Byliv

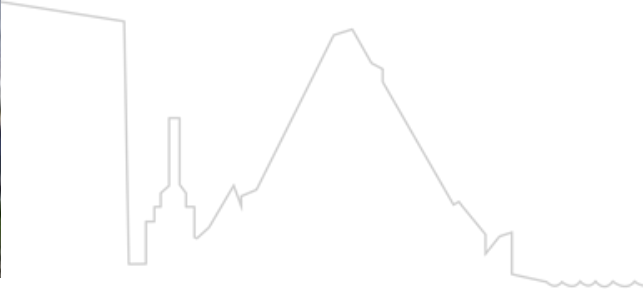
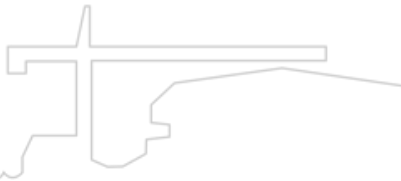
Nedrivninger i Gellerup

Et flertal i magistraten i Aarhus Kommune har godkendt nedrivningsplanerne for yderligere to boligblokke i Gellerup.

- NEDRIVNING
- OMDANNELSE
- SALG
- ÆLDREBOLIGER MV.

Brabrand Boligforening ønsker yderligere to boligblokke revet ned i Gellerup. Det er besluttet at nedrive A11, A12 og A14. Men ifølge et forslag skal også A9 og A10 rives ned. De to blokke var i første omgang tiltænkt modernisering, men det bliver ifølge Brabrand Boligforening en dyr løsning. Boligblok A13 skal ifølge planen sælges som ejerboliger.

KLIMA

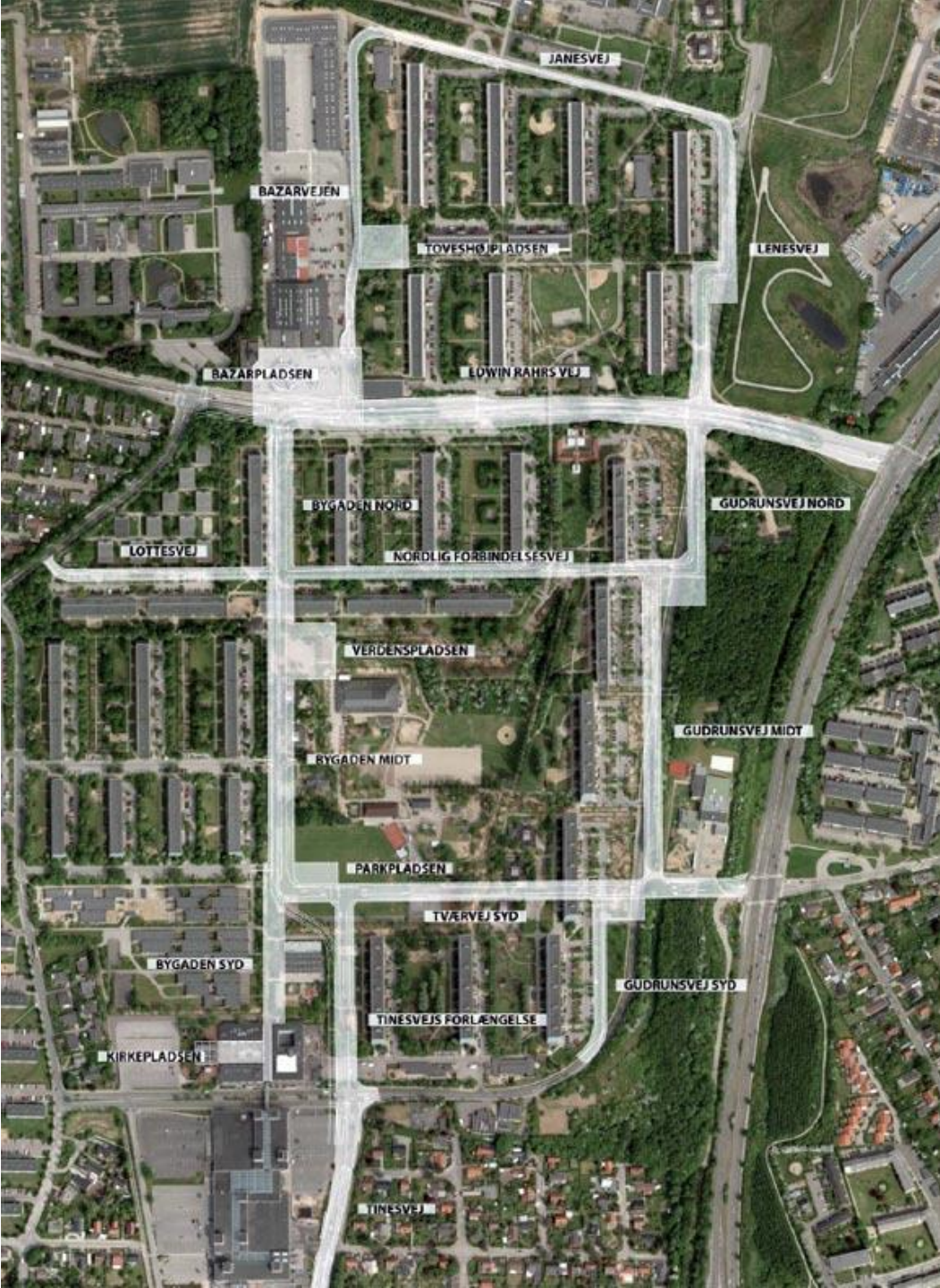
SLA + EFFEKT Architects

arhus.dk

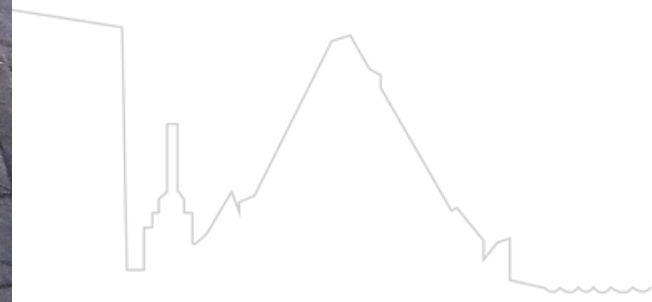

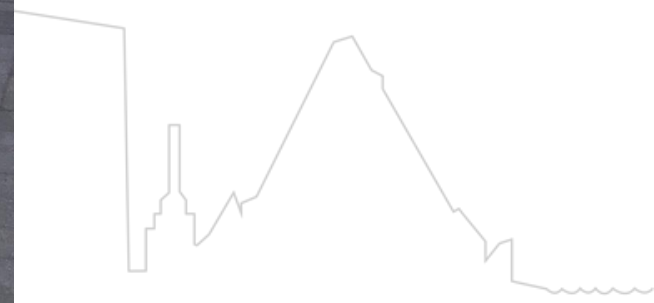

TRANSFORM & VANDKUNSTEN ARCHITECTS

Ni Tommelfinger regler

1. Før trafikken igennem I stedet for udenom
2. Etablere gader med fortove og orienter bygningerne mod gaderne I stedet for mod landskabet
3. Multifunktionalitet: Bland flere funktioner I den enkelte bygning
4. Indfør en menneskelig skala I både det enkelte byggeri I bydelens løsninger
5. Byg i mange materialer, men brug kvalitetsmaterialer, der patinerer smukt
6. Multitypologi: Byg mere og byg mange slags
7. Skab identitet gennem stærkt arkitektur
8. Etablere destinationer, så folk udefra har en grund til at komme til området
9. Afskaf ingenmandsland

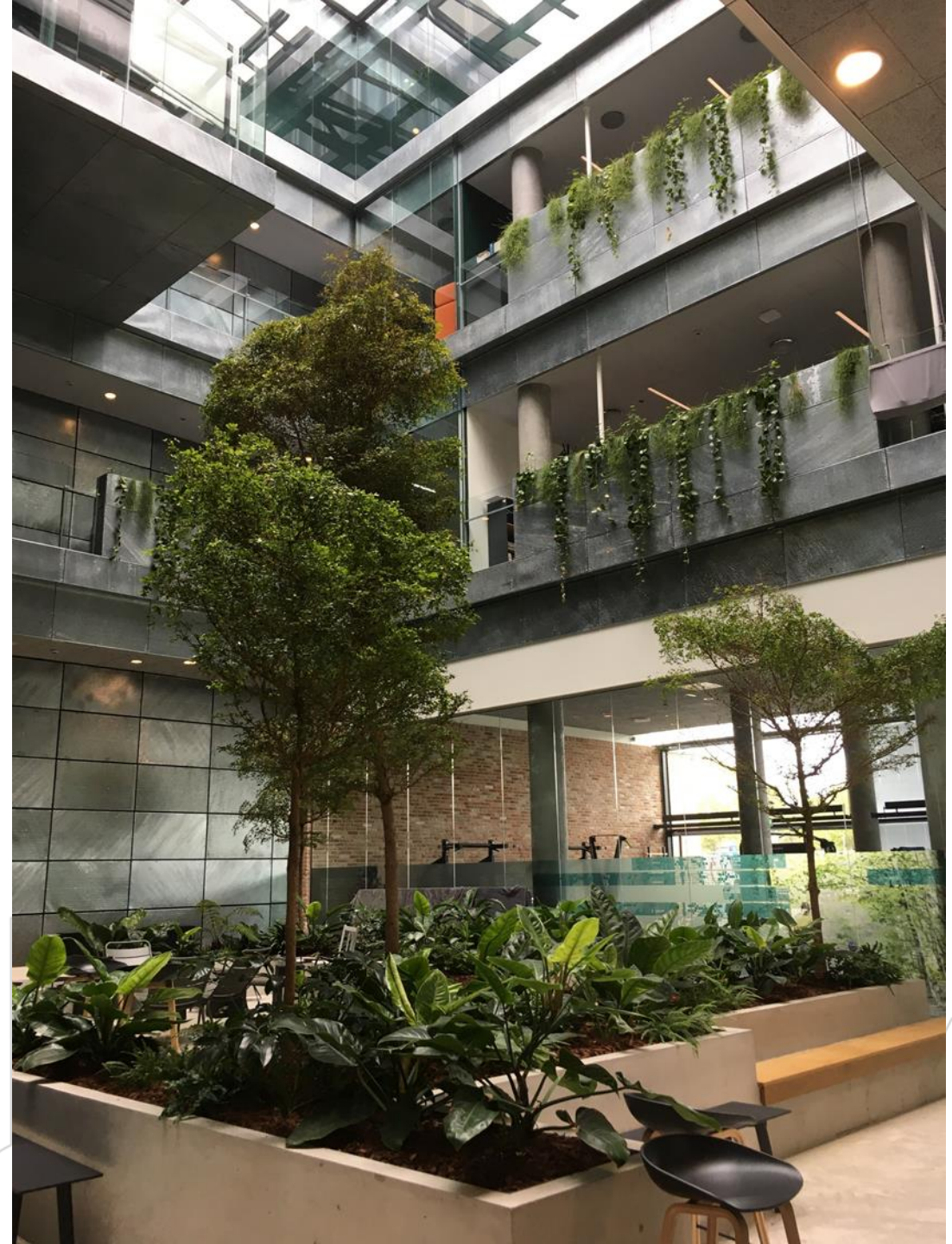

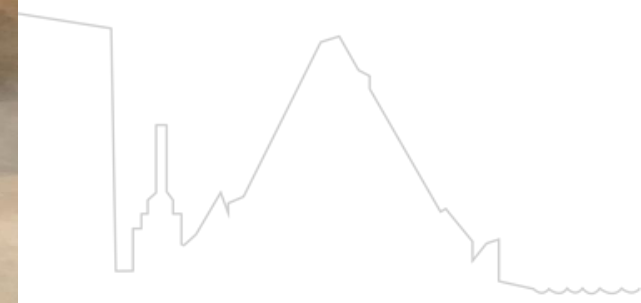

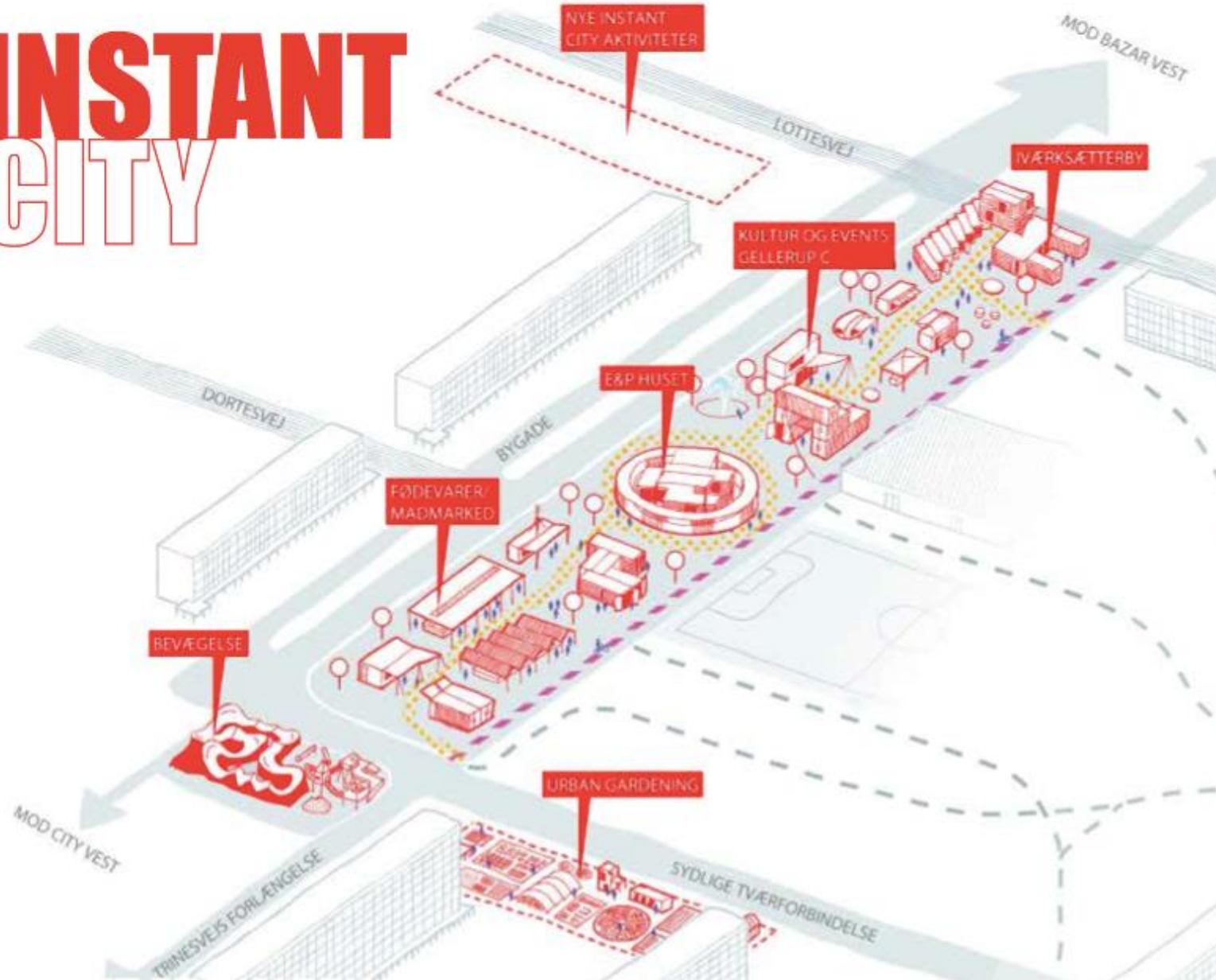

INSTANT CITY

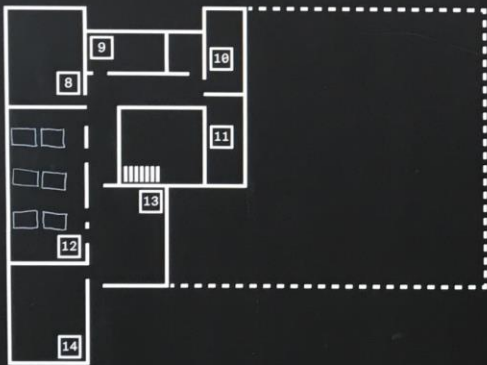
SQUARE

STUEN

- 1 VELKOMMEN
- 2 FOTO STUDIO
- 3 TAPPS
- 4 TRÆ VERKSTED
- 5 DEN SYRISKE SKRÆDDER
- 6 ↑

1. SAL

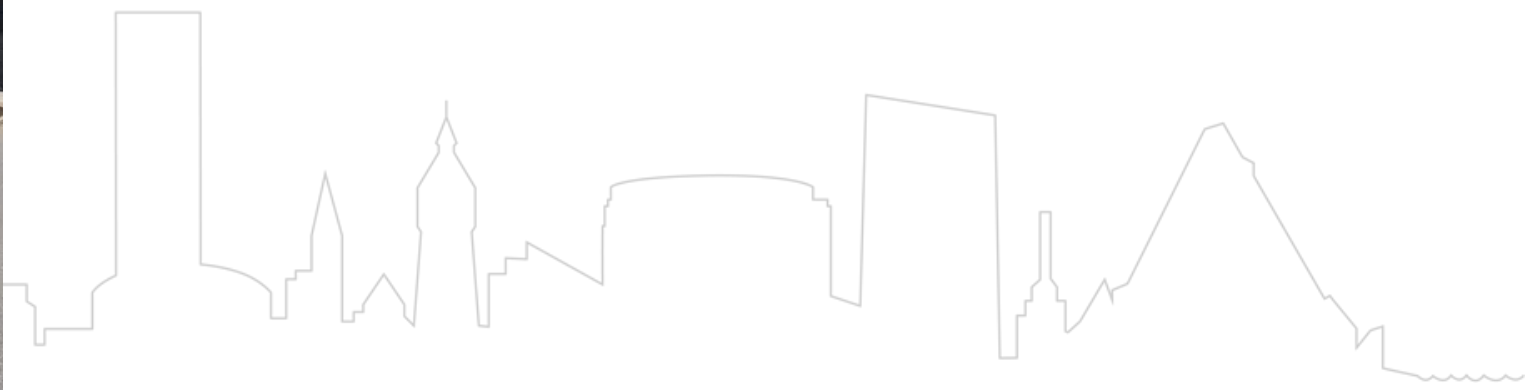

- 7 SUR CIDER
- 8 Dantitet
- 9 PLACE +
- 10 HUSAM CAM
- 11 MØDELOKALE
- 12 FLEX PLADSER
- 13 FLEX PLADSER
- 14 FLEX PLADSER

ONE

Biblioteket

Kunstgræsbanen

Verdensbadet

Sports- og kulturcampus

Byparken

Verdenspladsen

Beboerhuset

Cirkuset

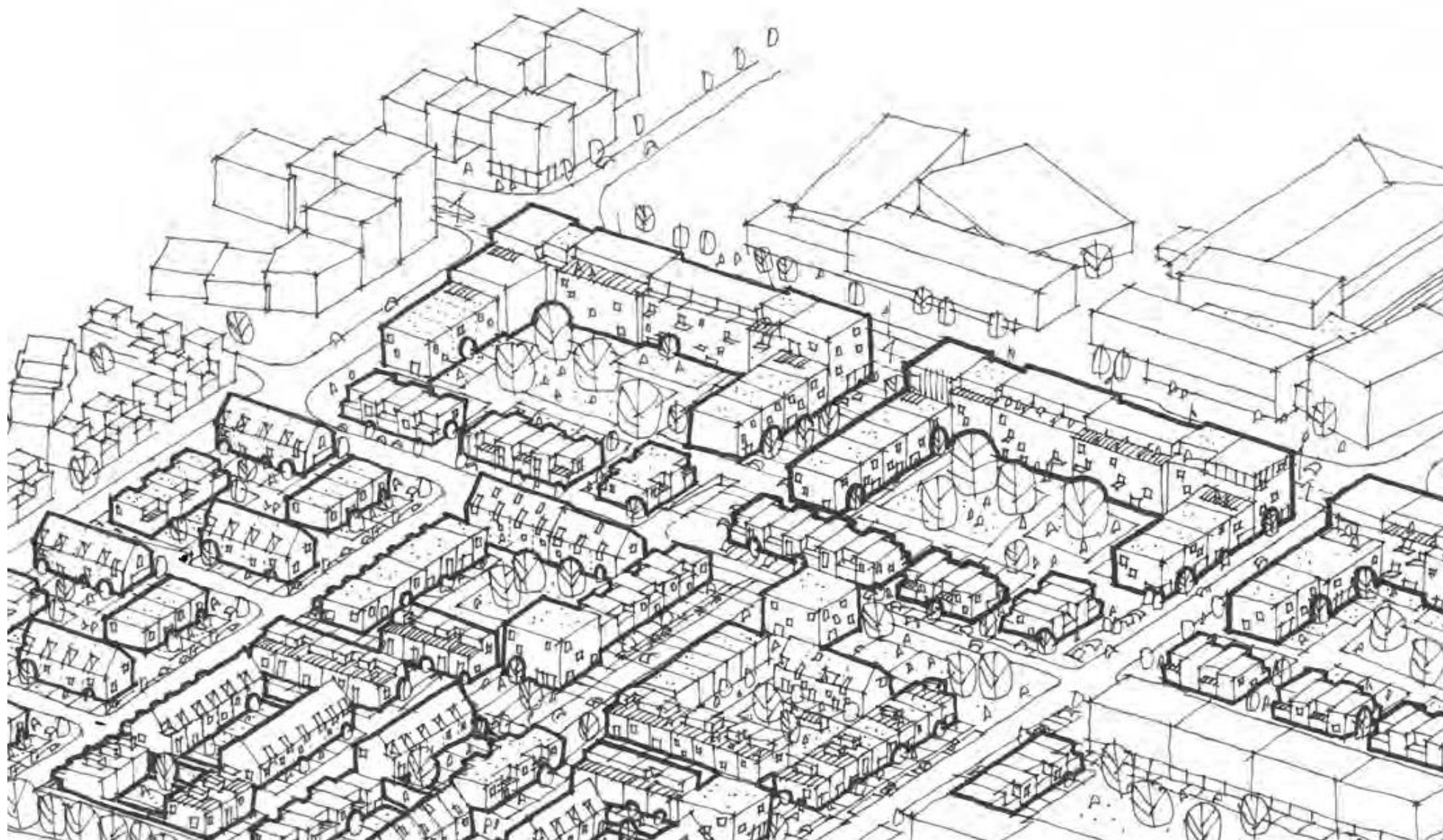

Omdannelses scenarie

KAREN BLIXENS KVARTERET

EN GOD BY FOR BØRN ER EN GOD BY FOR ALLE

Udviklingsplan for Gellerup og Toveshøj

NY SKOLE I 2025

Mette Korsgaard
– i samarbejde med Rani Hørlyck

**En skole
for alle**

Ranis forsvar for fællesskabet

EN BYDEL BLEV SAT I BEVÆGELSE

Urbanprogrammet Gellerup - Hasle - Herredsvang
2002 - 2007

L2 Aarhus H

midttrafik

726

DOKKI

DOKKI

2

PERRON 90km/h

